

SNG NOVA GORICA Spletna premiera otroške predstave: Janko in Metka Po svetlih pa tudi temnih poteh odrasčanja

Žal se je v drugem, z jesenskim valu epidemije koronavirusa zgodilo to, česar smo se bali vsi tisti, ki ljubimo gledališče: spet so kulturni hrami bili primorani zapahnuti svoje duri in najti pot do gledalcev le v virtualnem svetu. Tako so se gledališča spet zatekla na spletne strani, od koder vabijo gledalce, naj si ogledajo njihove uspešnice, najmlajšim obiskovalcem gledaliških dvoran pa namenljajo brezčasne pravljicne utrinke. Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je želelo tudi v tem nenavadnem času osrečiti predšolske otroke in učence prvih treh razredov osnovne šole: v soboto, 28. novembra 2020, jim je podarilo spletno premiero znane klasične pravljice slavni bratov Jakoba in Wilhelma Grimma, *Janko in Metka*. Pravljurna vsebina se suka okoli bratca in sestrice, ki ju je hudobna mačeha, ob nemočnem očetu, peljala v gozd, da bi ju tam pustila. Kamenčki, ki jih je Janko spuščal po poti, so ju spet privedli domov. Ko pa sta bila primorana iti drugič v gozd, sta imela manj sreče, saj je mačeha Janku onemogočila, da bi šel na skrivaj iskat kamenčke. Pot je tokrat posipaval z drobtinicami. A te so šle zelo v slast ptičkom, tako da so jih vse pozobali. In onadva nista znala več iti domov. Tavalata sta in se, zelo lačna, znašla pred hišico, obloženo s sladkimi dobrotami, zapeljivimi vabami zlobne čarovnice, ki je ujela Janka in ga redila, da bi bil dovolj debel za v njen lonec. Metka je medtem morala delati hišna dela. A s premetenostjo sta se rešila iz njenih krepljev ter z njenimi dragulji odšla domov. Najnovejša uprizoritev pravljice se malce oddaljuje od krutosti izvime zgodbe,

saj se Metka s čarovnico bori s ščepcem "ukradenega" čarovniškega "prahu" in jo seveda premaga. Celotno dogajanje je prikazano le z zelo dognanim in povedno dovršenim gibom (koreograf Branko Potočan je z igralci opravil izvrstno delo!), zgovornimi kretjami in do potankosti naštudirano mimiko. Otroške predstave se je z izvirmo zamislilo lotil režiser Andrej Jus, ki je z novogoriškim gledališčem zelo uspešno sodeloval že s postavitvijo predstave *Grenki sadeži pravice* (sezona 2010–2011), ob kateri se je prvič dvignil zastor na malem odru SNG Nova Gorica, in pa svojevrstnega koncerta poezije, *Postani svetilka* (sez. 2013–2014), v katerem so pronicljivo zazveneli stili Srečka Kosovela. Pravljurna dogajanje igralci prikazujejo le s svojim telesom, tako spretno, da jim res ni treba uporabljati besed. Le kak klic ali smeh, predvsem zloben, se sliši iz ust protagonistov. Občutke otroške razigranosti, veselja, sreče, pa tudi zbezanosti, strahu, zapuščenosti, žalosti, hudobije, zlobe ... imenitno izražajo z natanko izoblikovano obrazno mimiko in z vsakim delom telesa. V prizorih utrujajočega pešačenja po gozdu svetloba in način hoje zavajata gledalca, da se mu zdi, kot bi gledal filmski posnetek. Vse je zelo učinkovito. Igralci so oblečeni v krasne kostume, pri katerih prevladujeta rdeča in bela barva. Zarnislil si jih je kostumograf Andrej Vrhovnik; z raznimi našitki spominjajo na nekakšno stilizirano narodno nošo (čarovnica nosi avbo, ki jo nato odvrže; mar jo ustvarjalci predstave enačijo s Slovenijo?). V Janka in Metko sta se z otroško nedolžnostjo in krhkostjo spremenila Žiga

Udir in Anuša Kodelja, nova, najmlajša pridobitev nogovoriškega igralskega ansambla. Da so odrske deske njen drugi dom, je bilo zaznati že, ko je kot najstnica izoblikovala nekaj prepričljivih likov v predstavah AMO in Gledališča na vrhvi pod režijsko roko nepozabnega Emila Aberška. S SNG Nova Gorica je že sodelovala v predstavi *Čarovnik iz Oza, v kateri je odigrala vlogo Doroteje* (sez. 2014–2015). Zdaj, ko ima za seboj AGRFT, je še bolj prepoznavna njena naravna nagnjenost h gledališkemu ustvarjanju. Gost Dušan Teropšič je posebil očeta, ki nima dovolj moči, da bi se postavil proti gospodovalni ženi, ki, kot vse mačeh v pravljicah, kuje zlobne načrte, da bi se znebila otrok, ki so v njenih očeh le lačna usta. Mačeho je v neprikrito trdoto in zlobo ovila Maja Poljanec Nemeč, Dušanka Ristić pa je bila res imenitna kot zlovesča čarovnica, ki se pogrezne v lastno hudobijo. Največji poudarek je režiser Jus dal "popotovanju" skozi gozd, tudi upočasnjena hoja ali hoja na mestu daje vtis dolgotrajne, naporene poti, ki naj bi bila metafora odrasčanja, na katerem se vsak otrok sooča z različnimi težavami, ki jih mora kljub strahu sam premagati. Na to pot se Janko in Metka napotita kot otroka, domov pa se vmetata kot pogumna fant in dekle, ker sta se prekalila v življenjskih preizkušnjah, iz katerih sta sama našla rešitev. Močna sta, zato jima zloba ne more več priti do živega. Režiser Jus pravi, da dogajanje pravljice poganjata strah pred zapuščenostjo in strah pred požrtjem. Ta dva strahova sta verjetno zakoreninjena v vsakem izmed nas. Že od otroških let dalje

nas spremljajo marsikateri strahovi, tudi strah, da bi ostali sami. V življenju pa nas marsikdo in marsikaj na različne načine lahko "požre" in vedno se ne steče gladko kot v pravljici.

V predstavi, ki traja približno štirideset minut, ustvarjajo pravljичno ozračje, poleg odlične igre igralcev, tudi svetlobni odtenki, glasba, ki spremlja celotno uprizoritev in valovi kot valovijo čustva protagonistov, pa tudi video. Najbolj poetična in sugestivna sta uvod in konec predstave, ko se na temnem prizorišču Janko in Metka držita za roke in zreta v zvezdnato nebo in svetlečo polno luno.

Najnovejša uprizoritev za otroke v SNG Nova Gorica je izvirna predstava, ki pronicljivo spregovori skozi govorico telesa, zvočno kuliso in premišljeno zasnovano scensko podobo, ki prepušča dovršen del odra igralcem, da se lahko svobodno izražajo

z gibi. Na odru se namreč pojavljajo le bistveni elementi, ki se obračajo okoli svoje osi, tako da ima gledalec vpogled tudi v notranjost doma Janka in Metke in čarovničine hiške. Ker je pravljica brez besed, bo zlahka stopala v srca otrok, kjerkoli bo gostovala. S svojo sporočilnostjo bo nagovarjala tudi odrasle, predvsem starše,

ki se bodo ob njej lahko povprašali, ali sami znajo odganjati strah iz src svojih otrok, saj kot zatrjuje režiser Jus, starši še sami ne vedo, kdaj nehote navdajajo otroke s strahovi, da se v njih rodijo misli o zapuščenosti.

Iva Koršič

